

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain¹ ja -asetuksen² mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.³

¹ Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.

² Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.

³ Perusopetusasetus 10 §

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁴ Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.⁵

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumista. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.⁶

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

⁴ Perusopetusasetus 10 §

⁵ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

⁶ Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁷ Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.⁸

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti.⁹ Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerätyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota

⁷ Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

⁸ Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

⁹ Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytänteet suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytänteissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.¹⁰

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.¹¹ Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

¹⁰ Perusopetusasetus 11 § 1 mom.

¹¹ Perusopetusasetus 11 § 1 ja 2 mom.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.¹²

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositoludistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamista opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.¹³

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.¹⁴

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.¹⁵ Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositoludistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

¹² Perusopetusasetus 11 § 2 mom.

¹³ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

¹⁴ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

¹⁵ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoritumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoritumisestaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä¹⁶ tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

¹⁶ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotuntin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylypykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.¹⁷ Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.¹⁸

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.¹⁹

6.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat.

Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat.

Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen

¹⁷ Perusopetuslaki 35 §

¹⁸ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

¹⁹ Perusopetusasetus 19 §

liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.²⁰ Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko²¹.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi

²⁰ Perusopetusasetus 10 § 4 mom.

²¹ Perusopetusasetus 10 § 3 mom.

- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.3 Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositolodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta²² tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)

²² Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämäntutkimustiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäntutkimustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan

suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritettusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa²³ tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa²⁴. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritettusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

²³ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

²⁴ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

VESILAHDEN KUNTA:

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta ja arvioinnista tiedottamisen muodot

Opettajat tiedottavat oppimisen arvioinnista ja sen eri muodoista niin oppilaita kuin huoltajiakin lukukauden tai jakson alussa. Heille kerrotaan, mitä oppilaiden tulisi oppia ja mitä heiltä odotetaan.

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat.

Tavoitteena on, että oppilas pyrkii hyvään käyttäytymiseen ja ymmärtää hyvän käyttäytymisen merkityksen omalle sekä koko yhteisön hyvinvoinnille.

Käyttäytymisen tavoitteet Vesilahden kouluissa

Oppilas

- toimii myönteisesti, aktiivisesti ja yhteistyökykyisesti sekä auttaa ja kannustaa muita
- osaa ottaa muut huomioon ja tuntee velvollisuutensa yhteisön jäsenenä
- toimii rehellisesti ja luotettavasti
- kantaa vastuunsa ympäristöstään ja itsestään
- noudattaa sääntöjä, ohjeita ja hyviä tapoja

Käyttäytymisen arviointi ja kriteerit vuosiluokilla 3-9

Käyttäytymisen arvioinnissa voidaan käyttää oheista kriteeristöä. Numero saavutetaan, kun kriteeristön kohdat pääsääntöisesti täyttyvät.

Saaduilla kasvatustilaisuuksilla, jälki-istunnoilla ja kirjallisella varoituksella on myös vaikutus käytösnumeroon.

Arvosana	Kriteeri
Erinomainen (10)	<i>Oppilas</i> <ul style="list-style-type: none">- käyttäytyy esimerkillisesti ja ystävällisesti muita kohtaan- on rehellinen- auttaa mielellään ja oma-aloitteisesti muita- luo ja ylläpitää työrauhaa ja vahvistaa myönteistä ilmapiiriä- huolehtii ympäristöstä sekä omista ja yhteisistä tehtävistä ja välineistä tunnollisesti ja oma-aloitteisesti- noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja

<p>Kiitettävä (9)</p>	<p><i>Oppilas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - tulee toimeen muiden kanssa - on rehellinen - asennoituu koulutyöhön myönteisesti - <i>ylläpitää työrauhaa ja vahvistaa myönteistä ilmapiiriä</i> - <i>huolehtii ympäristöstä sekä omista ja yhteisistä tehtävistä ja välineistä tunnollisesti</i> - noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja
<p>Hyvä (8)</p>	<p><i>Oppilas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - tulee yleensä toimeen muiden kanssa - on rehellinen - huolehtii omalta osaltaan työrauhasta - <i>huolehtii pääsääntöisesti ympäristöstä sekä omista ja yhteisistä tehtävistä ja välineistä</i> - noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja
<p>Tyydyttävä (7)</p>	<p><i>Oppilas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - on usein vaikeuksissa muiden kanssa - saattaa käyttäytyä vilpillisesti - saattaa häiritä työrauhaa - <i>suhtautuu välinpitämättömästi ympäristöön sekä omiin ja yhteisiin tehtäviin ja välineisiin</i> - noudattaa sääntöjä ja hyviä tapoja vaihtelevasti
<p>Kohtalainen (6)</p>	<p><i>Oppilas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - on toistuvasti vaikeuksissa muiden kanssa - käyttäytyy vilpillisesti - häiritsee työrauhaa usein - laiminlyö ympäristöä sekä omia ja yhteisiä tehtäviä ja välineitä - suhtautuu välinpitämättömästi sääntöihin ja hyviin tapoihin

<p>Välttävä (5)</p>	<p><i>Oppilas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ei tule toimeen muiden kanssa - syyllistyy jatkuvasti rangaistaviin rikkomuksiin - estää muiden työskentelyn - <i>halveksii ja laiminlyö ympäristöä sekä omia ja yhteisiä tehtäviä ja välineitä</i> - ei välitä säännöistä eikä hyvistä tavoista
<p>Heikko (4)</p>	<p><i>Oppilas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - on syrjäytynyt kouluyhteisöstä täysin - omaa käytöksessään erittäin vakavia häiriöitä - estää muiden työskentelyn - <i>halveksii ja laiminlyö ympäristöä sekä omia ja yhteisiä tehtäviä ja välineitä</i> - ei välitä säännöistä eikä hyvistä tavoista

Valinnaisten aineiden arviointi

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne arvioidaan osana tätä opetusta. Oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee.

Oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti. Sanallisesti arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan kyseisen yhteisen oppiaineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään 2 vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeerisesti.

Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt noudattavat sitä, mitä opetussuunnitelman perusteiden luvussa 6.6.1 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana määrätään.

Ennen luokalle jättämistä oppilaalle varataan mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia annetaan yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Opettaja määrittelee erillisen kokeen sisällön ja suorittamistavat.

Sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi toteutetaan sanallisena vuosiluokilla 1 – 2 ja osittain numeerisena vuosiluokalla 3. Vuosiluokalla 3 arvioidaan numeerisesti käyttäytyminen, äidinkieli, matematiikka, englanti, uskonto sekä ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 4–9 kaikki yhteiset oppiaineet sekä käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti ja vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Sanallinen arviointi on joko hyväksytty/hylätty tai sanallisessa arvioinnissa voidaan kuvata oppilaan oppimisen tasoa, edistymistä, vahvuuksia tai kehittämisen kohteita.

Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään 2 vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeerisesti. Oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty. Sanallisesti arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen oppiaineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Mikäli valinnainen aine on soveltava aine (ei suoraan liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen) merkitään sen arviointi todistuksessa kohtaan soveltavat valinnaiset aineet. Jos soveltava aine on kestoltaan 2vvt, niin se arvioidaan numeerisesti.

Vesilahden vuosiluokkien 7-9 valinnaiset oppimäärältään 1vvt liittyvät seuraaviin yhteisiin oppiaineisiin ja voivat korottaa kyseisen yhteisen oppiaineen arvosanaa.

Syventävät valinnaisaineet:

- ELEKTRONIIKKA JA LAITERAKENTELU, käsityö
- ENGLANNIN LUKIO-OPINTOIHIN VALMENTAVA KURSSI, englanti
- KIRJOITTAJAKURSSI, äidinkieli
- KUNTOILUA MONIPUOLISESTI, liikunta
- PALLOILUKURSSI, liikunta
- POLTTOMOOTTORITEKNIKKAA, käsityö
- RUOTSIN LUKIO-OPINTOIHIN VALMENTAVA KURSSI, ruotsi
- SOITTAEN JA LAULAEN BÄNDISSÄ, musiikki

Soveltavat valinnaisaineet:

ESPANJAN KIELI JA KULTTUURI
GRAFIKKAPAJA
HIEMAN SUOLAISTA JA JOTAIN MAKEAA LEIVONTAA
LAKITIEDON KURSSI
MAATA, METSÄÄ JA PUUTARHAA
RANSKAN KIELEN JA KULTTUURIN PERUSTEET
SAKSAN KIELI JA KULTTUURI
SUOMEN HISTORIAA ELOKUVIEN KAUTTA
TIETOTEKNIikka
VÄRKÄTÄÄN LANGOISTA

Taito- ja taideaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- taitoaineiden tunnit on opiskeltu. Päättötodistukseen merkitään oppilaan suorittama vuosiviikkotuntimäärä.

Välitodistukset

Vuosiluokilla 1-6 väliarviointi toteutetaan arviointikeskusteluna marras-tammikuun aikana. Keskusteluun osallistuvat opettaja, oppilas ja huoltaja(t). Arviointikeskustelu kirjataan arviointikeskustelulomakkeeseen. Lisäksi 6. luokalla annetaan numeerinen välitodistus syyslukukauden päätteeksi.

Vuosiluokilla 7-9 väliarviointi toteutetaan syyslukukauden päätteeksi annettavalla numeerisella välitodistuksella. Opettaja voi tarpeen mukaan täydentää numeerista arviointia välitodistuksen liitteeksi tulevilla sanallisella arvioinnilla sekä oppilaan ja huoltajan kanssa käytävällä arviointikeskustelulla.

Erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat

Erityisen tutkinnon suorittamisessa toimitaan, kuten opetussuunnitelman luvussa 6.12 määrätään. Erityinen tutkinto on mahdollisuus korottaa päättöarvosanaa sen jälkeen, kun oppilas on saanut päättötodistuksen. Oppiaineen arvosanan korottamiseen linjaus on, että koulu voi antaa mahdollisuuksia lisänäytöin osoittaa parantunut osaaminen niin kauan kuin oppilas on vielä koulussa. Tässä täytyy kohdella oppilaita yhdenvertaisesti, eli lisänäyttömahdollisuudet täytyy antaa samanlaisena kaikille oppilaille. Tuo em. on suositus, ja viime kädessä koulu päättää noista lisänäyttöjen antamisen mahdollisuuksista tapauskohtaisesti.

Oppilaan ollessa kotiopetuksessa opetuksen järjestäjä järjestää mahdollisuudet antaa näyttöjä osaamisesta lukuvuoden päätteeksi.

LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää

osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiden opinnoiksi, jotka syventävät oppilaan osaamista. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

12.2 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.²⁵ Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle²⁶.

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

²⁵ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

²⁶ Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opetettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

12.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- miten taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit käytetään
 - o mikäli opetuksen järjestäjä päättää tuntien jakamisesta eri taide- ja taitoaineiden kesken, laaditaan opetussuunnitelma kunkin taide- ja taitoaineen osalta ottaen huomioon ko. oppiaineen paikallinen kokonaistuntimäärä ja opetussuunnitelman perusteissa määritelty oppiaineen rakenne
 - o mikäli opetuksen järjestäjä päättää, että kaikkien tai joidenkin valinnaisten tuntien käyttö perustuu oppilaan valintaan, laaditaan valinnaisten tuntien muodostamille syventäville opinnoille oma suunnitelmansa, jossa määritellään opintojen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet sekä vuosiluokat, joilla valinnaista ainetta tarjotaan.

Valinnaiset aineet

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet
 - o mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan
 - o miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
 - o mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet
 - o miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain

- mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määritellyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

VESILAHDEN KUNTA:

Valinnaisuus Vesilahdessa:

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Opetuksen järjestäjä on päättänyt tuntien jakamisesta taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien osalta vuosiluokilla 3 - 7 seuraavasti:

3. luokan taide- ja taitoaineiden valinnaiset ovat käsityö 1 vvt ja liikunta 1 vvt

4. luokan taide- ja taitoaineiden valinnaiset ovat kuvataide 1 vvt ja liikunta 1 vvt

5. luokan taide- ja taitoaineiden valinnainen on käsityö 1 vvt

6. luokan taide- ja taitoaineiden valinnainen on käsityö 1 vvt

7. luokan taide- ja taitoaineiden valinnainen on musiikki 0,5 vvt ja liikunta 0,5 vvt

8. ja 9. luokan taide- ja taitoaine perustuu oppilaan omaan valintaan. Oppilas valitsee yhden taide- ja taitoaineen seuraavista oppiaineista: kotitalous, musiikki, kuvataide ja käsityö. Oppiainetta opiskellaan 8. vuosiluokalla 2vvt ja 9. vuosiluokalla 2vvt. Oppilas ei voi valita taide- ja taitoaineeksi valitsemaansa oppiainetta erillisestä valinnaisainetarjottimesta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset opinnot ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja arvioidaan osana tätä opetusta. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset opinnot syventävät kyseisen oppiaineen tavoitteita. Näistä opinnoista ei tule erillistä arvosanaa lukuvuositodistukseen eikä päättötodistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan vuosiviikkotuntimäärä kyseisessä oppiaineessa.

Valinnaiset aineet

Vuosiluokilla 4 -6 valinnaisaineita opiskellaan 1 vvt / lukuvuosi. Oppilas valitsee valinnaisaineen lukuvuodeksi kerrallaan koulun vuosittain päättämstä valinnaisainetarjottimesta. Oppilas voi valita saman valinnaisaineen vain kerran. Valinnainen kieli vaihtuu vuosittain ja sen voi valita useampana vuonna peräkkäin.

Vuosiluokilla 4-6 opiskeltavat valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti. Valinnaisista aineista merkitään todistukseen vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty.” Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan kyseisen yhteisen oppiaineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaita ja koteja arvioinnista lukuvuoden alussa.

Valinnaisaineet valitaan koulun lukuvuosittain päättämstä valinnaisainetarjottimesta.

Vuosiluokilla 4 - 6 tarjottavat valinnaisaineet ovat:

VALINNAINEN KÄSITYÖ

VALINNAINEN LIIKUNTA
VALINNAINEN MUSIIKKI
VALINNAINEN VIERAS KIELI (VUOSITTAIN VAIHTUVA)
ILMAISUTAITO
TOIMINNALLINEN PÄÄTTELYTAITO JA TEKNOLOGIA
AIKAMATKOJA EUROOPASSA –KASVU KULTTUURISEEN MONINAISUUTEEN JA KIELITIETOISUUTEEN
METSÄ PUHUU- LUONTO ELÄMYKSENÄ
HYPPY TAULUUN- VALINNAINEN KUVATAIDE ALAKOULUSSA
VALINNAINEN KOTITALOUS ALAKOULUSSA

Oppilas valitsee seitsemännen luokan kevätlukukaudella vuosiluokkien 8. - 9. ajaksi yhden valinnaisen oppiaineen, jonka laajuus on 2 vvt / lukuvuosi. Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään 2 vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeerisesti. Oppilas ei voi valita taide- ja taitoaineeksi valitsemaansa oppiainetta valinnaisaineeksi.

Vuosiluokilla 8-9 tarjottavat pitkät (2vvt+2vvt) valinnaisaineet ovat:

KOTITALOUS
MUSIIKKI
KUVATAIDE
KÄSITYÖ
RANSKA
SAKSA
MAA- JA METSÄTALOUS JA PUUTARHANHOITO
TIETOTEKNIikka

Kahdeksannen luokan keväällä oppilas valitsee yhdeksännelle luokalle kaksi yhden vuosiviikkotunnin laajuista valinnaisainetta. Lyhyiden valinnaisaineiden tarjotin vaihtelee vuosittain. Nämä lyhyet oppiaineet arvioidaan hyväksyty -merkinnällä. Niillä on mahdollista myös korottaa sen oppiaineen arvosanaa, jota se syventää.

Vuosittain valituksi tulleiden lyhyiden valinnaisaineiden kurssien tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan yhdessä oppilaiden kanssa kurssin alussa. Opettaja tiedottaa oppilaita ja huoltajia ennen kurssin alkua arvioinnin kriteereistä kurssilla.

Vuosiluokalle 9 tarjottavat lyhyet (1vvt) valinnaisaineet ovat:

ELEKTRONIIKKA JA LAITERAKENTELU
ENGLANNIN LUKIO-OPINTOIHIN VALMENTAVA KURSSI
ESPANJAN KIELI JA KULTTUURI
GRAFIKKAPAJA
HIEMAN SUOLAISTA JA JOTAIN MAKEAA LEIVONTAA
KIRJOITTAJAKURSSI
KUNTOILUA MONIPUOLISESTI
LAKITIEDON KURSSI
MAATA, METSÄÄ JA PUUTARHAA
PALLOILUKURSSI

POLTTOMOOTTORITEKNIikka
RANSKAN KIELEN JA KULTTUURIN PERUSTEET
RUOTSIN LUKIO-OPINTOIHIN VALMENTAVA KURSSI
SAKSAN KIELI JA KULTTUURI
SOITTAEN JA LAULAEN BÄNDISSÄ
SUOMEN HISTORIAA ELOKUVIEN KAUTTA
TIETOTEKNIikka
VÄRKÄTÄÄN LANGOISTA

VALINNAISET AINEET ALAKOULUSSA

VALINNAINEN KÄSITYÖ ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Valinnaisen käsityön tehtävänä on vahvistaa ja syventää oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Se haastaa oppilaat tekemään ja luomaan omaperäisiä valintoja ja ratkaisuja sekä huomioimaan myös kestäväen kehityksen näkökulman.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas harjaantuu tutkivaan ja luovaan työskentelyotteeseen. Hän asettaa itselleen tavoitteet, suunnittelee työnsä ja arvioi edistymistään.	S1	L1, L6
T2: Oppilas rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiään ja arvostaa omaa kulttuuriperintöään.	S1, S2	L1, L2
T3: Oppilas kehittää itsestä huolehtimisen taitoja ja oppii toteuttamaan kestäväen elämäntavan mukaisia valintoja ja toimintatapoja.	S2	L3, L7
T4: Oppilas hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa työprosessinsa eri vaiheissa.	S1, S2, S3	L4, L5
T5: Oppilas kehittää yritteliäisyyttään ja pitkäjänteisyyttään työn loppuun saattamiseksi.	S2, S3	L1, L3, L6

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Oppilas ideoi ja suunnittelee oppimistehtävänsä ja vahvistaa taitojaan toteuttaa rohkeasti kokeillen omaperäisiä ratkaisuja. (T1,T2, T4).

S2: Oppilas valmistaa erilaisia yksilöllisiä ja/tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen hän käyttää monenlaisia käsityössä tarvittavia materiaaleja, valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. (T2, T3, T4, T5).

S3: Oppilas käyttää tuotteensa valmistuksessa käsityön peruskäsitteitä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä turvallisia materiaaleja ja työtapoja. (T4, T5, T6).

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Käsityön oppimista edistävissä oppimisympäristössä on asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, laitteet ja materiaalit. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia suunnittelun ja oman ilmaisun tueksi.

Oppiainerajat ylittävät tutkivan oppimisen projektit tukevat toiminnallista oppimista. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön voidaan tutustua esimerkiksi virtuaalisesti tai näyttely- ja opintokäynneillä, joita hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti teknologioita ja verkkoympäristöjä.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan hänen omien edellytystensä ja tarpeidensa mukaisesti, jolloin eriytettyjä ratkaisuja voidaan tehdä esim. työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilaan omia ratkaisuja tuetaan ja ohjaukselle varataan riittävästi aikaa samalla kannustaen oppilasta nauttimaan tekemisestään.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1 Oppilas suunnittelee työnsä ja siihen liittyvät työvaiheet sekä tekee materiaalikokeiluja. Työprosessin edetessä oppilas arvioi suunnitelmansa toimivuutta ja tekee siihen tarvittaessa muutoksia.

T2 Oppilas tunnistaa ja arvostaa perinteisiä suomalaisia käsitöitä ja käsityömenetelmiä.

T3 Oppilas osaa huoltaa ja korjata tuotteita. Hän valitsee laadukkaita materiaaleja ja käyttää niitä järkevästi ja taloudellisesti.

T4 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sujuvasti osana työprosessia.

T5 Oppilas saattaa työnsä loppuun ja osaa kertoa, missä onnistui hyvin ja mitä olisi voinut tehdä toisin.

VALINNAINEN LIIKUNTA ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Opetuksen tarkoitus on tukea oppilaan liikunnallisen elämäntavan omaksumista, tarjota positiivisia liikuntakokemuksia ja syventää liikuntataitoja. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas liikkuu aktiivisesti ja kokeilee erilaisia liikuntatapoja.	S1	L1, L3
T2: Oppilas syventää motorisia perustaitoja ja välineenkäsittelytaitojaan.	S1	L1, L3
T3: Oppilas kokeilee erilaisia oppimisympäristöjä ja välineitä.	S1	L2, L4, L5
T4: Oppilas harjoittelee toimimaan reilun pelin	S2	L2, L7

periaatteella ja kehittää omaa pelinlukutaitoaan.		
T5: Oppilas työskentelee erilaisissa ryhmissä kannustaen toisia.	S2	L6
T6: Oppilas pyrkii omatoimisuuteen ja vastuunottamiseen.	S3	L6, L7

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Opetukseen sisältyy monipuolista fyysistä toimintaa. Opetukseen valitaan oppilaitten kehitysvaiheeseen soveltuvia tehtäviä. Motoristen perustaitojen kehittämiseen sisältyy tasapainotaidot, liikkumistaidot ja välineenkäsittelytaidot. (T1,T2,T3)

S2: Opetukseen valitaan erilaisia yksilö-, ryhmä- ja paritehtäviä. Erilaisilla tehtävillä tuetaan oppilaan tunteiden (myös negatiivisten) tunnistamistaitoja. (T4,T5)

S3: Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa oppilas oppii pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin tai yhdessä tavoitteiden saavuttamiseksi. Oppilaalla on mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin. Oppilaalla on mahdollisuus ilmaista itseään liikunnan avulla.(T6)

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Opetuksessa hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja monipuolisesti. Oppilaalla on mahdollisuus osallistua opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Työtapoina voidaan käyttää tai soveltaa esim. CDG –menetelmää (creating and developing games). Kannustetaan kehittämään reilun pelin periaatteita. Liikuntateknologiaa voidaan hyödyntää opetuksessa monipuolistamaan toimintaa.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Olennaista on kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri. Oppilaat voivat hyödyntää omia erityistaitojaan. Oppilaalla on mahdollisuus osallistua toimintaan omien fyysisten edellytystensä mukaisesti.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1 Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti ja kokeilee erilaisia liikuntatapoja.

T2 Oppilas harjoittaa aktiivisesti motorisia perustaitojaan ja välineenkäsittelytaitojaan.

T3 Oppilas liikkuu aktiivisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttäen erilaisia liikuntavälineitä.

T4 Oppilas osoittaa pyrkivänsä noudattamaan reilun pelinperiaatetta ja kehittää pelinlukutaitoaan erilaisissa harjoitteissa.

T5 Oppilas osoittaa pyrkivänsä toimimaan osana ryhmää ja tekemään yhteistyötä. Oppilas ottaa muut huomioon ja kannustaa toisia.

T6 Oppilas osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen ja omatoimisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

VALINNAINEN MUSIIKKI ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Valinnaisen musiikin tehtävänä on rikastuttaa oppilaan musiikillista kokemusmaailmaa sekä tarjota mahdollisuuksia kaikille yhteisillä musiikin tunteilla saatujen tietojen ja taitojen syventämiseen. Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä

tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas oppii löytämään musiikista sisältöä elämäänsä kulttuurin tuntemusta ja hyvinvointia lisäävänä tekijänä.	S1 - S4	L1, L2, L3, L7
T2: Oppilas kehittää musiikillisia taitojaan kuten melodia- ja sointusoittimien soittoa sekä äänenkäyttöä.	S1 - S4	L1, L2, L4, L5, L7
T3: Oppilas rohkaistuu osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään.	S1 - S4	L1, L2, L3, L6, L7
T4: Oppilas sitoutuu ja kantaa vastuuta yhteisestä projektista.	S1 - S4	L1, L2, L3, L7

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3: Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4: Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jonka pääpaino on käytännön musisoinnissa. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Työtapoja valitseva ja ohjelmistoa suunnitteleva opettaja voi ottaa huomioon myös ryhmän toiveita, kiinnostuksen kohteita sekä jo opittuja taitoja. Opetuksessa kiinnitetään huomiota äänenmuodostukseen ja musiikkivälineiden oikeaoppiseen käyttöön.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittamisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Valinnaisen musiikin arviointikriteerit hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota varten

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä osaaminen
T1: Oppilas oppii löytämään musiikista sisältöä elämäänsä kulttuurin tuntemusta ja hyvinvointia lisäävänä tekijänä.	S1 - S4	Musiikin merkitysten havainnointi, musiikin kuuntelu, musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa kiinnostusta musiikinkuunteluun, musiikkiliikuntaan ja musiikilliseen toimintaan sekä osaa esittää näkemyksiään niistä.
T2: Oppilas kehittää musiikillisia taitojaan kuten	S1 - S4	Laulaminen ja soittaminen, musiikin merkintätapojen	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan

<p>melodia- ja sointusoittimien soittoa sekä äänenkäyttöä.</p>		<p>ymmärtäminen, välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö</p>	<p>osuutensa osaksi kokonaisuutta. Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä. Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon mm. äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.</p>
<p>T3: Oppilas rohkaistuu osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään.</p>	<p>S1 - S4</p>	<p>Musiikilliset yhteistyötaidot, laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä, luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin</p>	<p>Oppilas ottaa huomioon muut ryhmän jäsenet sekä pyrkii sovittamaan oman musiikillisen toimintansa osaksi koko ryhmän musiikillista kokonaisuutta. Oppilas keksii myös omia ratkaisuja käyttäen musiikillisia ilmaisutapoja sekä osaa tarvittaessa hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.</p>
<p>T4: Oppilas sitoutuu ja kantaa vastuuta yhteisestä projektista.</p>	<p>S1 - S4</p>	<p>Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot,</p>	<p>Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa. Hän suhtautuu yhteisiin</p>

			musiikillisiin tavoitteisiin kiinnostuneesti ja vastuullisesti.
--	--	--	---

VALINNAINEN VIERAS KIELI (vuosittain vaihtuva) ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Peruskielitaidon oppiminen ja kohdekielen kulttuuriin tutustuminen.

Oppiaineessa opetellaan kohdekielen perussanastoa ja –rakenteita sekä opitaan tuntemaan kohdekieltä puhuvia maita ja niiden kulttuuria. Oppiaineessa keskitytään suulliseen viestintään toiminnallisten ja oppilaskeskeisten työtapojen kautta. Opetuksessa käytetään monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikkaa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas oppii kielen perussanastoa ja kielen perusrakenteita fraasien avulla.	S1, S2, S3, S5	L1, L2, L5
T2: Oppilas harjoittelee ja käyttää rohkeasti suullista kielitaitoaan.	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L5, L7
T3: Oppilas tutustuu kohdekielen maiden kulttuuriin ja oppii viestimään kulttuurisesti sopivalla tavalla erilaisissa tilanteissa.	S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L7

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Käytetään suulliseen ilmaisuun kannustavaa monimuotoista materiaalia (T1, T2)

S2: Harjoitellaan erilaisia arkielämän tilanteita (T1, T2, T3)

S3: Tutustutaan kohdekielen maihin ja kulttuuriin, mm. juhliin, musiikkiin, ruokiin ja maantuntemukseen (T3)

S4: Kehitetään oppilaiden vuorovaikutus- ja viestintätaitoja pelien, leikkien ja draaman avulla (T2, T3)

S5: Hyödynnetään internetiä ja erilaisia sähköisiä sovelluksia oppimisessa ja tiedon hankinnassa (T1, T2, T3)

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja (esim. pelit, leikit, draama) ja materiaaleja keskittyen suullisen kielitaidon harjoitteluun. Oppilaalle tarjotaan toiminnallisia työtapoja. Internet ja sähköiset sovellukset mahdollistavat monipuolisen ja laajan tiedon hankkimisen. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja vastuunottoon. Työskentelyssä korostuvat oppilaskeskeiset työtavat, pari- ja

pienryhmätyöt sekä yhdessä oppiminen.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Oppilaita ohjataan harjoittelemaan uutta kieltä ja tutustumaan uuteen kulttuuriin rohkeasti ja ennakkoluulottomasti. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monipuolisiin työskentelytapoihin, jotka tukevat erilaisten oppijoiden mahdollisuuksia oppia vierasta kieltä. Eri-ikäisten oppilaiden mukanaolo vahvistaa vertaisoppimista. Oppilaille, joilla on kielellisiä tai vuorovaikutustaitoihin liittyviä vaikeuksia tarjotaan tukea.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas ymmärtää ja käyttää kielen perussanastoa ja -rakenteita.

T2: Oppilas harjoittelee ja käyttää rohkeasti kehittyvää kielitaitoaan. Oppilas osallistuu aktiivisesti pari- ja pienryhmätyöskentelyyn.

T3: Oppilas tuntee kohdekielen kulttuuria sekä harjaantuu ottamaan huomioon oman ja kohdekulttuurin erilaiset tavat sosiaalisessa kanssakäymisessä.

ILMAISUTAITO ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Ilmaisutaidon opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Oppilaiden ilmaisullinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta itseensä ja vuorovaikutusta toisiin. Ilmaisutaidon opetus rakentaa arvostavaa suhtautumista kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Ilmaisutaidon opetus edistää kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilaiden ajattelua, oivalluskykyä ja rohkeutta heittäytyä kehitetään tarjoamalla erilaisia harjoitteita ja työtapoja oppilaiden kiinnostus huomioiden. Vuosiluokkien 4–6 ilmaisutaidon opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin ja ilmaisutapoihin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa ilmaisullisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Toiminta voidaan luontevasti liittää koulun arkeen ja juhlaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas osallistuu yksin ja yhdessä muiden kanssa	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2: Oppilas ilmaisee itseään luontevasti ja monipuolisesti	S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

T3: Oppilas käyttää kehoaan ja ääntään kokonaisvaltaisesti luovaan ilmaisuun	S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T4: Oppilaan myönteinen minäkuva vahvistuu	S2, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T5: Oppilas saa myönteisiä kokemuksia	S1, S2, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Ryhmän kanssa sovitaan yhteiset säännöt, joiden mukaan toimitaan tunteilla (draamasopimus). (T1, T5) (L1-L4, L6, L7)

S2: Monipuolisilla ilmaisutaidon harjoitteilla mahdollistetaan jokaiselle myönteisiä kokemuksia, jotka tukevat kaikkia elämän osa-alueita. (T1-T5) (L1-L7)

S3: Harjoitellaan hahmottamaan kehoa ja sen liikettä. (T1, T2, T3) (L1-L4, L6, L7)

S4: Harjoitellaan käyttämään ääntä eri tavoin sekä kuuntelemaan toisia (T1-T5) (L1-L4, L6, L7)

S5: Opetellaan lähestymään toista ja päästämään toinen omalle reviirille. (T1-T5) (L1-L4, L6, L7)

S6: Opetellaan katsomaan ja arvostamaan muiden ilmaisua. (T5) (L1-L4, L6, L7)

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset ilmaisukokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään taitojaan. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Mahdollisuuksien mukaan toimintaa voidaan ohjata työparina.

Ilmaisutaidolle on tunnusomaista jokaisen osallistuminen omien edellytystensä mukaan.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas rohkaistuu osallistumaan yksin ja yhdessä tehtäviin harjoituksiin.

T2: Oppilas ilmaisee itseään luontevasti tehdyissä harjoituksissa.

T3: Oppilas käyttää kehoaan ja ääntään tehtyihin ilmaisuharjoituksiin sopivalla tavalla.

T4: Oppilas suhtautuu pääasiassa myönteisesti itseensä ilmaisijana.

T5: Oppilas työskentelee osana ryhmää niin, että tehdyt harjoitukset muotoutuvat myönteisiksi oppimistilanteiksi sekä oppilaalle itselle että koko ryhmälle.

TOIMINNALLINEN PÄÄTTELYTAITO JA TEKNOLOGIA ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Tehtävänä kehittää oppilaiden loogista ja luovaa ajattelua sekä edistää

rakennetun ympäristömme ymmärtämistä ja arvostamista sekä kannustaa oppilaita luovuuteen sen edelleen kehittämiseksi. Koska teknologia kehittyy usein innovaatioiden kautta, myös ongelmien havaitsemis- ja ratkaisutaitojen kehittäminen sekä luovuuteen kannustaminen ovat tärkeitä teknologiakasvatuksen päämääriä. Toiminnallisilla työtavoilla rakennetaan oppilaille myönteistä asennetta ongelmanratkaisua kohtaan. Oppiaineen tehtävänä on myös rohkaista oppilasta esittämään loogista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä.

Oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Oppilaan tietoisuus ja ymmärrys rakennetusta ympäristöstämme (teknologiasta) lisääntyy ja saa hänet pohtimaan sitä kriittisen uteliaana.	S1, S5	L1, L3, L6
T2 Oppilas suunnittelee työskentelyään sekä ideoi, tutkii ja kokeilee yritteliäästi ja innovatiivisesti.	S2, S3, S4, S5	L3
T3 Oppilas laajentaa matematiikka-käsitteen perinteisen numeroajattelun ulkopuolelle.	S1, S2	L4
T4 Oppilas toimii pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtii turvallisesta työskentelystä sekä valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaista välineistöä.	S3, S4, S5	L3, L6, L7
T5 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa päättely- ja ongelmanratkaisutehtävissä sekä arvioi, arvostaa ja tarkastelee vuorovaikutteisesti omaa ja muiden tuotoksia.	S5	L2, L5

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, mekanismeja sekä rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi.

S2: Laaditaan omalle työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja/tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S4: Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin työtapoihin ja materiaaleihin mukaan lukien kierrätysmateriaalit. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S5: Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen. Oppitunnit pidetään oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita.

T2: Oppilas osaa suunnitella työskentelyään, tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

T3: Oppilaan matematiikka-käsite on laajentunut perinteisen numeroajattelun ulkopuolelle

T4: Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T5: Oppilas osaa ohjatusti käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ongelmanratkaisussa, suunnittelussa ja dokumentoinnissa sekä osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

AIKAMATKOJA EUROOPASSA – KASVU KULTTUURISEEN MONINAISUUTEEN JA KIELITIETOISUUTEEN ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Oppiaineen tehtävänä on herättää oppilaan kiinnostus paikallista kulttuuriperintöä kohtaan sekä vahvistaa oppilaan kasvua kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietosuuteen. Tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sekä kotiseudulta että Euroopan alueelta näkökulmana menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden kohtaaminen. Oppiaineessa voidaan myös hankkia yhteistyökumppaneita Euroopan alueelta esimerkiksi eTwinning-yhteisön tai ystävyyskoulun kautta. Oppiaine voi myös pitää sisällään johonkin Euroopan maan kulttuuriin tutustumista, oman maan ja kulttuurin esittelemistä sekä kielitaidon vahvistamista. Opetuksessa käytetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
----------------------	---------------------------------------	-------------------------

T1: Oppilas tutustuu oman kotiseutunsa kulttuuriperintöön ja oppii havaitsemaan eurooppalaisen kulttuurin runsautta.	S2, S3	L1, L2, L4, L5
T2: Oppilaan tietoisuutta omista juurista, kotimaasta, kansallisuudesta ja eurooppalaisuudesta vahvistetaan taiteen ja kulttuurin keinoin.	S1, S2	L1, L2, L4, L7
T3: Oppilas oppii arvostamaan omaa kulttuuritaustansa sekä kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia sekä viestimään kulttuurisesti sopivalla tavalla erilaisissa tilanteissa.	S2, S5	L1, L2, L4, L5, L7

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Tutustutaan oman perheen ja paikkakunnan historiaan suhteessa Euroopan historiaan (T1, T2, T3)

S2: Tutustutaan joidenkin vesilahtelaisten paikkojen menneisyyteen ja tarinoihin, esimerkiksi Klaus Kurjen tiehen, Laukon kartanoon, Vesilahden kirkkoon, Vesilahden arkeologisiin kohteisiin ja etsitään vastaavuuksia ja eroja muista Euroopan kulttuureista (T1, T2)

S3: Keskustellaan erilaisuudesta ja kulttuurien moninaisuudesta elämää rikastuttavana tekijänä. Keskustellaan eri ihmisten toistensa ymmärtämisen tärkeydestä (T3).

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Pyritään valitsemaan monipuolisia työtapoja ja oppimisympäristöjä kurssin tarkemmasta sisällöstä riippuen. Esim. tutustumisretket, itsenäinen tiedonhankinta, toiminnalliset työtavat, yhteistyö paikallisten yritysten, yhdistysten sekä kunnan kanssa, vuorovaikutustaitoja vahvistavat työtavat sekä käsillä tekeminen.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti oppilaan oma taitotaso huomioiden.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas osaa kertoa perheensä, sukunsa ja Vesilahden historiasta ja vertaamaan niitä esimerkiksi eurooppalaiseen juhlaperinteeseen ja arjen tapoihin.

T2: Oppilas tunnistaa historian tapahtumia, joissa Vesilahti tai vesilahtelaisuus on ollut osallisena (esim. Laukon kartano, Elias Lönnrot ja Kalevala) ja ymmärtää niiden laajemman merkityksen eurooppalaisessa mittakaavassa.

T3: Oppilas tunnistaa ja arvostaa sekä omansa että eri kulttuurien ominaispiirteitä.

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Valinnaisaineen tehtävänä on tarjota oppilaalle myönteisiä elämyksiä/ kokemuksia luonnossa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas saa elämyksiä luonnossa.	S4	(L1, L2, L3)
T2: Oppilaan myönteinen ympäristösuhde vahvistuu.	S4	(L2, L7)
T3: Oppilaan fyysinen aktiivisuus lisääntyy.	S3	(L1, L3)
T4: Oppilas osaa hyödyntää TVT-laitteita luonnossa liikkussa ja dokumentoinnissa.	S1, S2	(L4, L5)
T5: Oppilas osaa paikallisten luonnonvarojen kestävästi hyödyntämisen.	S1, S4	(L6, L7)
T6: Oppilas tutustuu lähiympäristöön eri vuodenaikoina tutkivia menetelmiä hyödyntämällä.	S1	(L1)

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Havainnointi, tutkiminen ja kokeileminen vaihtelevissa ympäristöissä T4, T5, T6

S2: Havaintojen dokumentointi T4

S3: Vaihtelevissa ympäristöissä liikkuminen T3

S4: Luonnossa oleminen T1, T2, T5

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

T1: Oppimisympäristöinä käytetään monipuolisesti lähiluontoa ja jossain määrin rakennettua ympäristöä.

T2: Luonnonilmiöitä pyritään tutkimaan niiden luonnollisessa ympäristössä.

T3: Työtapojen tavoitteena on tutkiva oppiminen.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Vaihtelevissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina liikkuminen edellyttää riittävää ohjausta. Käytettävät työtavat mahdollistavat opetuksen eriyttämisen.

- Kolmiportaisen tuen käyttö

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas huomaa, että luontokokemus edistää fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia.

T2: Oppilas liikkuu mielellään luonnossa ja tietää jokamiehen oikeudet.

T3: Oppilas kiinnostuu liikkumisesta luonnossa myös vapaa-aikanaan.

T4: Oppilas dokumentoi havaintonsa esimerkiksi kuvaamalla kasveja ja eläimiä.

T5: Oppilas ymmärtää luonnonsuojelun merkityksen ja oman roolinsa kestäväen kehityksen edistämässä.

T6: Oppilas osaa havainnoida, tutkia ja raportoida luonnonilmiöitä (ympäristötiedon sisältöjä).

HYPPY TAULUUN - VALINNAINEN KUVATAIDE ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Oppilas tutustuu taidehistoriaan taideteosten avulla toiminnallisilla keinoilla. Oppilas syventää sommittelun ja väriopin taitojaan. Opetuksella tuetaan oppilaan esteettiseen ajatteluun ja kuvan katsomisen taitojen kehittymistä. Oppimisprosessi tarjoaa oppilaille kokonaisvaltaisen elämyksen taiteesta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Kuvanlukutaito: Oppilas syventyy katsomaan teosta ja harjoittelee löytämään siitä aiheen kuvaaman aikakauden tunnusmerkkejä. Oppilas tutustuu teoksen sisältämään symboliikkaan ja tekniikoihin. Oppilas havainnoi taiteen keinoin luotuja tunnelmia.	S2, S3, S4	L1, L2, L4
T2: Taidehistoria: Oppilas saa tietoa taiteilijasta, teoksen syntyhistoriasta ja aikakaudesta (mahdollisista yhteyksistä saman aikakauden tapahtumiin).	S1, S2	L1, L2, L4, L5
T3: Estetiikka: Oppilalla on mahdollisuus elämykselliseen taidenautintoon ja taideteoksen kokonaisvaltaiseen kokemiseen.	S3, S4, S5	L1, L3, L7
T4: Oppilas harjoittelee omien näkemysten perustelemista ja siitä poikkeavien näkökulmien kunnioittamista.	S4, S5	L1, L2, L7

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

S1: Taiteilijan elämä ja tuotanto kertomuksen keinoin (T2)

S2: Aikakauden tärkeimpiä historiallisia tapahtumia ja muita merkkihenkilöitä (T1, T2)

S3: Taideteoksen kuvaamat tapahtumat, henkilöt/aiheet ja aikakausi (T1, T3)

S4: Taideteoksessa käytetty tekniikka, sommittelu ja värimaailma (T1, T3, T4)

S5: Teoksen lähestyminen erilaisista näkökulmista (musiikki, draama, liike, kirjallisuus) (T3, T4)

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan taiteilijaan liittyvässä kohteessa/taidenäyttelyssä.

- Käyttäytyminen julkisissa tiloissa
- Taiteen tutkiminen ja mielipiteen muodostaminen
- Teosten tulkitseminen

Työskentelytilat

- Välineistä ja työympäristöstä huolehtiminen

Työtavat

- Tavoitteena on kokonaisvaltainen taidekokemus liittäen itse kuvan katsomiseen kuvan tuottamista, musiikkia/ääntä, kerrontaa, liikettä, draamaa ja kirjoittamista
- Teokseen voi luoda äänimaiseman. Tapahtumia voi näytellä tai tanssia jne.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA:

Oppilas saa henkilökohtaista ohjausta ja palautetta henkilökohtaisen tarpeen mukaan.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas on harjoitellut tunnistamaan teoksesta aikakauden tunnusmerkkejä, symboliikkaa ja tekniikoita.

Oppilas pystyy havainnoimaan taiteen keinoin luotuja tunnelmia.

T2: Oppilas on tutustunut taiteilijaan teoksen kautta ja saanut tietoa aikakaudesta ja tapahtumista tuolloin.

T3: Oppilas on saanut mahdollisuuden taidenautintoon tutustumalla teokseen tai käymällä taidenäyttelyssä.

T4: Oppilas on harjoitellut mielipiteen ilmaisemista perustellusti taideteoksesta.

VALINNAINEN KOTITALOUS ALAKOULUSSA

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ: Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja ja asenteita.

Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle. Kotitalouden opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen, yhdessä elämiseen ja yhdessä toimimiseen. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten tunnistamiseen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 Oppilas harjoittelee kotitalouden kädentaitoja ja kotitöitä.	S1	L3
T2 Oppilas rohkaistuu käyttämään materiaaleja ja työvälineitä hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti.	S1	L3
T3 Oppilas pyrkii ylläpitämään järjestystä, toimimaan hygieenisesti ja turvallisesti sekä tavoittelemaan kaunista lopputulosta.	S1, S2	L3
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
T4 Oppilas oivaltaa arjen rakentumisen periaatteita ja kotitalouksien perinteitä.	S2	L1, L2
T5 Oppilas työskentelee ryhmässä työtehtäviä jakaen.	S1, S2	L3
T6 Oppilas toimii hyvien tapojen mukaisesti.	S2	L2
Tiedonhallintataidot		

T7 Oppilas harjoittelee lukemaan kotitalouden kieltä, esim. kuvat, symbolit, mitat ja merkit.	S1, S2	L4
T8 Oppilas pyrkii kestävään elämäntapaan arjessa.	S1, S2	L7

TAVOITTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti. Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ryhmätyöskentelyä ja työtehtävien jakamisen harjoittelua. Kotitalousopetuksen taustalla on arjen ilmiöiden oivaltaminen.

S1:Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat turvallista, ergonomista ja hygieenistä työskentelyä.

Opetus tarjoaa mahdollisuuden aistihavaintojen ja oivaltamisen kautta oppimiseen esteettisyys huomioiden. Tutustutaan terveellisiin perusruoka-aineisiin, ravitsemustiedon alkeisiin ja kotitaloudessa käytettäviin työvälineisiin.

S2:Sisällöt valitaan arjen toiminnot ja vastuullisuus huomioiden. Sisällöissä kiinnitetään huomiota puhtaanapidon, kierrättämisen, taloudellisuuden ja kestävän kuluttamisen perusteisiin.

Sisällöt johdattavat yhdessä elämiseen, huolenpitoon ja toista kunnioittavaan toimintaan.

Sisältöjen avulla perehdytään perinteisiin, juhliin ja hyviin tapoihin.

OPPIMISYMPÄRISTÖIHIN JA TYÖTAPOIHIN LIITTYVÄT TAVOITTEET:

Kotitalouden tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa ovat seuraavat tekijät: turvallinen työympäristö, toiminnallisuus, kiireettömyys ja mahdollisuus oppia epäonnistumisista.

Kotitalouden opetus alakoulussa voi tapahtua siihen parhaiten soveltuvassa koulutilassa ja oppimisympäristöissä. Jos koulun läheisyydessä on käytettävissä oleva kotitalousluokka tai vastaava tila, on suositeltavaa toteuttaa opetus siellä.

Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

OHJAUS, ERIYTTÄMINEN JA TUKI VALINNAISAINEESSA: Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden ja turvallisen työympäristön kannalta keskeistä on riittävä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestäminen. Ryhmien ja ryhmän koon muodostamisessa on otettava huomioon oppiaineen toiminnallinen luonne.

Eriyttämisen lähtökohtana on oppilaiden osaamistason tunnistaminen. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaan ja perustuu oppilaan tarpeisiin. Se on ensisijainen keino tarjota tukea. Eriyttämisen keinona ovat joustavat opetusjärjestelyt.

OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI VALINNAISAINEESSA:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1 Oppilas tunnistaa tavallisimpia kotitöitä ja rohkenee tehdä niitä.

T2 Oppilas tunnistaa tavallisimpia kotitalouden työvälineitä ja niiden käyttötarkoituksia. Oppilas tietää hyvinvointia edistäviä ruoka-aineita.

T3 Oppilas osaa asumiseen liittyviä perustehtäviä, mm. osaa ylläpitää siisteyttä ja erottaa toisistaan likaisen ja puhtaan.

T4 Oppilas tietää hyvinvointia lisäävän päivärytmin ja kulttuuriin liittyviä juhlia ja tapoja.

- T5 Oppilas osaa tehdä yhteistyötä ja toimia ryhmässä sekä jakaa töitä tasapuolisesti.
 T6 Oppilas ottaa muut huomioon ja toimii annettujen ohjeiden mukaan.
 T7 Oppilas tunnistaa kotitalouden kieltä, esim. ruokaohjeita, mittayksiköitä ja erilaisia merkintöjä.
 T8 Oppilas opettelee työskentelemään taloudellisesti.

PITKÄT VALINNAISET AINEET YLÄKOULUSSA

VALINNAINEN KOTITALOUS YLÄKOULUSSA

Laajuus: 4 vuosiviikkotuntia - 2 vvt 8.luokalla ja 2 vvt 9 luokalla

Valinnaisessa kotitaloudessa sovelletaan ja syvennetään kaikille yhteisessä kotitaloudessa opittuja tietoja ja taitoja. Oppisisällöt rakentuvat suunnitelmalliseksi, oppimista tukevaksi jatkumoksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen. Opetus ohjaa ongelman ratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Monipuoliset oppimistehtävät tukevat, vahvistavat ja syventävät opittuja tietoja ja taitoja sekä johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Valinnaisen kotitalouden sisältöalueet pohjautuvat yhteisen kotitalouden oppisisältöihin.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruuanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavaan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Valinnaisen kotitalouden opetuksen tavoitteet:

Opetuksen tavoitteet Käytännön toimintataidot	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 oppilas oppii suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	L3

T2 oppilas oppii harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä luovuutta ja huomioimaan estetiikkaa	S1,S2	L2, L3
T3 oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestäväen kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1,S2,S3	L3,L4,L5,L7
T4 oppilas oppii suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1,S2	L1,L3,L6
T5 oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä kiinnittämään huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1,S2,S3	L3,L5,L7
T6 oppilas oppii harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1,S2,S3	L3,L5,L7
T7 oppilas oppii tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1,S2,S3	L2,L3
T8 oppilas oppii työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1,S2	L3,L6,L7
T9 oppilas oppii toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1,S2,S3	L2,L6,L7
T10 oppilas oppii hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1,S2,S3	L1,L4
T11 oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1,S2,S3	L4
T12 oppilas oppii ongelmanratkaisua ja luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1,S2,S3	L1
T13 oppilas oppii kestäväen elämäntavan periaatteita kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1,S2,S3	L1,L7

Valinnaisen kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (kahdeksan) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.
T2	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat
T3	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.

T4	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.
T5	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.
T6	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7	Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.
T8	Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
T9		Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T10	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.
T11	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.
T12	Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13	Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

VALINNAINEN MUSIIKKI YLÄKOULUSSA

Laajuus: 4 vuosiviikkotuntia - 2 vvt 8. luokalla ja 2 vvt 9. luokalla

Oppiaineen tehtävä

Valinnaisen musiikki tarjoaa mahdollisuuden musiikin sisältöjen syvempään ja laaja-alaisempaan opiskeluun. Valinnaiskurssin tavoitteet ja sisällöt nojaavat 7-8 – luokilla annettavan kaikille yhteisen musiikinopetuksen opetussuunnitelmaan. Sisältöjä ja toteutusta voidaan laajentaa tai painottaa esim. ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisten tapahtumien tai muiden näkökohtien perusteella.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jossa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan.

Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

Valinnaisen musiikin sisällöt pohjautuvat kaikille yhteisen musiikin opetuksen sisältöalueisiin:

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Keskeisiä sisältöjä valinnaisessa musiikissa

Keskeisinä sisältöinä valinnaisessa musiikissa ovat musiikissa toimiminen (S1), musiikin merkitys omassa elämässä ja ympäristössä (S3) sekä ohjelmistoon syventyminen (S4). Musiikin peruskäsitteistöä ja merkintätapoja sekä tulkintaa tarkastellaan musisointitilanteiden kautta (S2).

Valinnaiskursilla korostuu mahdollisuus yhteismusisointiin. Opetuksessa on olennaista musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen.

Oppilaiden musiikillisiä valmiuksia, kiinnostuksen kohteita ja toiveita voidaan huomioida sisältöjen suunnittelussa. Pyritään myös rakentamaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Pohditaan musiikin merkityksiä omassa elämässä, eri aikakausina ja eri kulttuureissa. Myös musiikin hyvinvointia lisäävät vaikutukset huomioidaan.

Ohjelmistoon valitaan mahdollisimman monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten laulujen avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmiston suunnittelussa voidaan huomioida myös oppilaiden toiveita. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Musiikin opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 oppilas oppii toimimaan rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	L2, L7
T2 oppilas oppii ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2
T3 oppilas oppii kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	L2
T4 oppilas saa rohkaisua monipuoliseen musiikkikilpailukunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun	S1-S4	L2
T5 oppilas saa mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä oppii keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	L2

T6 oppilas oppii rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja saa ohjausta improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1-S4	L1, L2, L6
T7 oppilas oppii musiikin tallentamisen ja tieto- ja viestintäteknologian luovan ilmaisullisen käytön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1-S4	L1, L2, L5
T8 oppilas oppii tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	S1-S4	L2, L4
T9 oppilas oppii keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1-S4	L4
T10 oppilas oppii tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	L3, L4
T11 oppilas oppii huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
T12 oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Arvioinnista

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Valinnaisaineen oppimäärä otetaan huomioon päättöarvioinnissa, ja pitkän valinnaisaineen merkitys musiikkinumeroon päättöarvioinnissa on jo huomattava. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit.

Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
----------------------	---------------------------------	-------------------------------

T1	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.
T2	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.
T3	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.
T4	Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkuessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.
T5	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.
T6	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
T7	Musiikkitekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
T8	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.
T9	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.
T10	Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.
T11	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuden sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.
T12	Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

VALINNAINEN KUVATAIDE YLÄKOULUSSA

Laajuus: 4 vuosiviikkotuntia - 2vvt 8. luokalla ja 2 vvt 9. luokalla

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja

yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Sisällöt 8. ja 9. luokilla:

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Oppimisympäristöistä ja työtavoista

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen ja niiden luova soveltaminen.

Aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun luodaan niitä rohkaiseva ilmapiiri.

Oppilasta tuetaan moniaistiseen havainnointiin, pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tutkivaan ja tavoitteelliseen taideoppimiseen.

Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin tai ryhmässä.

Opetuksen tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä.

Oppilaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä tuetaan.

Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti sekä käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 Oppilas oppii keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4 Oppilas oppii soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 Oppilas oppii tutkivan lähestymistavan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7 Oppilas oppii soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 Oppilas oppii soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10 Oppilas oppii ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 Oppilas oppii ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.
T2	Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.
T3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
T4	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5	Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.
T6	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.
T7	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.
T8	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.
T10	Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
T11	Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestäväää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

VALINNAINEN KÄSITYÖ, TEKNISEN TYÖN PAINOTUS, YLÄKOULUSSA

Laajuus: 4 vuosiviikkotuntia - 2vvt 8. luokalla ja 2vvt 9. luokalla

Teknisen työn tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8-9

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen teknisen työn alueista ja mahdollisuuden useiden tietojen ja taitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa.

Valinnaisessa teknisessä työssä oppisisällöt ovat paljolti samoja, kuin pakollisessa käsityössä. Muutamien kaikille yhteisten oppimistehtävien avulla opittuja tietoja ja taitoja vahvistetaan ja syvennetään ja opitaan soveltamaan erilaisiin tilanteisiin.

Yhteisten töiden lisäksi oppilaat ideoivat ja valmistavat itse omien tarpeidensa, taipumustensa ja mielenkiinnon mukaan erilaisia tuotteita ja oppivat samalla niiden aiheisiin liittyviä tietoja ja tekniikoita.

Näitä asioita ei välttämättä opeteta kaikille yhteisesti. Itsenäisen työskentelyn ja itseopiskelun osuus teknisen työn opiskelussa korostuu. Pääpaino opiskelun edetessä ei ole pelkästään uusien asioiden ja tekniikoiden oppimisessa, vaan kokonaisen käsityöprosessin ja ongelmanratkaisutaitojen hallitsemisessa, riskien arvioinnissa sekä työn tekemisessä.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen teknisen työn käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen ja liikkumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Tutustutaan sulautettuihin järjestelmiin eli ohjelmoinnin soveltamiseen suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen tuotteenvalmistusprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään teknisen työn tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Teknisen työn opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 8-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	L2, L3
T2 oppilas oppii asettamaan tekniseen työhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen tuotteenvalmistusprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	L1
T3 oppilas tutustuu ja oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1-S5	L4, L6
T4 oppilas oppii käyttämään sujuvasti teknisen työn käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	L2, L4
T5 oppilas oppii havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	L3, L6
T6 oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia tuotteen suunnittelussa, valmistuksessa ja	S1-S5	L5

dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa		
T7 oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	L6
T8 oppilas oppii taloudellista ajattelua ja kehittämään tuotteenvalmistusprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	L1, L4, L7

Teknisen työn oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt sekä turvallinen ryhmäkoko (max. 15 oppilasta) mahdollistavat monimateriaalisen teknisen työn oppimisen sekä turvallisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään tuotteen suunnittelussa ja valmistuksessa. Teknisessä työssä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- tai yritysvierailuilla.

Oppilaan oppimisen arviointi teknisessä työssä vuosiluokilla 8-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen tuotteenvalmistusprosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut teknisen työn oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso teknisen työn päättöarvioinnin kriteereihin. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Teknisen työn päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
T2	Kokonaisen tuotteenvalmistusprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee tuotteenvalmistusprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan prosessin aikana.

T3	Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaan tuotteita/teoksia.
T4	Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää teknisen työn keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti tuotteenvalmistusprosessissa.
T6	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen tuotteenvalmistusprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintä-teknologiaa.
T7	Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
T8	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

VALINNAINEN KÄSITYÖ, TEKSTIILITYÖN PAINOTUS, YLÄKOULUSSA

Laajuus:4 vuosiviikkotuntia - 2vvt 8. luokalla ja 2vvt 9. luokalla

Sisällöt / 8.-9. luokka:

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia suunnittelutehtäviä luovasti käyttäen tekstiilikäsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisuavahvistaen.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen. Hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan rohkeasti eri tapoja muokata, yhdistellä ja käsitellä materiaaleja. Käytetään luovasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tekstiilien suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tekstiilien muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tekstiilejä. Käytetään käsityön valmistamiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan työn/vaarallisten aineiden riskejä osana käsityöprosessia

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynnillä tai yritysvierailulla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tekstiilien erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen edistäjänä arjessa.

Oppimisympäristö ja työtavat:

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat tarkoituksenmukaisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään tekstiilien suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityöhön tutustutaan museo-, näyttely- ja yritysvierailuilla.

Käsityön opetuksen tavoitteet:

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	L2, L3
T2 oppilas oppii asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	L1
T3 oppilas tutustuu ja oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1-S5	L4, L6
T4 oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	L2, L4
T5 oppilas oppii havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	L3, L6
T6 oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1-S5	L5
T7 oppilas oppii tuntemaan käsityön ja kädentaitojen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	L6
T8 oppilas oppii taloudellisen ajattelun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa	S8	L1, L4, L7

Tekstiilikäsityön päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (kahdeksan) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
T2	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.
T3	Valmistaminen ja tekniikat	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tekstiilejä.
T4	Visuaalinen ja materiaalinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perustuen ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.
T6	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot ja yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.
T7	Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
T8	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

MAA- JA METSÄTALOUS SEKÄ PUUTARHANHOITO YLÄKOULUSSA

Laajuus: 4 vuosiviikkotuntia – 2vvt 8.luokalla ja 2vvt 9.luokalla

Sisällöt 8.lk:

S1 Maatalous Suomessa

Tutustutaan maatalouden merkitykseen yhteiskunnalle ja yksityiselle ihmiselle. Tutustutaan maatalouteen liiketoimintana sekä elämisen edellytyksenä. Käydään läpi luomutuotannon vaatimukset ja mahdollisuudet.

S2 Kasvinviljely

Tutustutaan viljatilin toimintaan, sekä viljan ja muiden viljelykasvien tuotantoon Suomessa.

S3 Tuotantoeläimet

Vieraillaan joillakin tuotantoeläintiloilla. Tutustutaan eläinten hoitoon.

S4 Kasvimaan ja puutarhan hoito

Ylläpidetään kasvimaalla pientä keittiöpuutarhaa oppilaiden suunnitelman mukaan. Hoidetaan koulun puutarha- ja pihaistutuksia.

Sisällöt 9.lk:

S5 Metsätalous Suomessa

Nähdään metsien tärkeys ja eri mahdollisuudet. Tutustutaan sekä mekaanisen- että kemialliseen metsätalouteen.

S6 Talousmetsän kasvatus

Tutustutaan talousmetsän kiertoon eri vaiheineen. Vierailaan metsässä eri työvaiheissa.

S7 Metsän monikäyttö

Tutustutaan metsän moniin mahdollisuuksiin: sienien ja marjojen keruu, jokamiehenoikeudet, metsästys sekä erätaitoja.

S8 Kasvimaan ja puutarhan hoito

Oppimisympäristöistä ja työtavoista:

Opiskelussa pyritään oppimaan tekemällä asioita käytännössä. Tehdään vierailuja ja tavataan asiantuntijavierailijoita. Ylläpidetään koulun piha-alueen koristekasveja sekä kasvatetaan hyötykasveja kasvimaalla ja puutarhassa kotitalouden käyttöön.

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 oppilas oppii ymmärtämään maatalouden merkitys Suomelle ja yksittäiselle ihmiselle	S1	L1, L2, L3, L6
T2 oppilas tutustuu viljelyn vaiheisiin ja monipuoliseen tuotantoon	S2	
T3 oppilas tutustuu tuotantoeläinten hoitoon	S3	
T4 oppilas syventää kiinnostustaan ruuan tuotantoa kohtaan	S1, S2, S3	L1, L3, L7
T5 oppilas oppii puutarhan ja kasvimaan hoidon mahdollisuuksista ja käytännöistä	S4, S8	L3
T6 oppilas oppii ymmärtämään metsätalouden merkitys Suomelle ja yksittäiselle ihmiselle	S5	L1, L2, L3, L6
T7 oppilas tutustuu metsän hoidon vaiheisiin	S6	
T8 oppilas oppii metsän käytön monista mahdollisuuksista	S7	L7
T9 oppilas oppii vaikuttamaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen	S5, S6, S7	L1, L3, L6, L7

Opetuksen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1	Maatalouden rakenteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla maatalouden vaikuttavuutta yhteiskunnalle ja ihmiselle
T2	Kasvinviljelyn menetelmien ja mahdollisuuksien perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja viljelykasvien esiintymisestä ja osaa kuvata niiden valikoitumisen periaatteita. Oppilas osaa kuvata ja selittää viljelyn peruskäsitteitä.

T3	Tuotantoeläinten hoidon perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja eläinten ja niiden hoidon erityispiirteistä.
T4	Luonnon ja ihmisen vuorovaikutuksen ymmärtämistä	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja harkita niiden luotettavuutta.
T5	Puutarhan kasvien, välineiden ja menetelmien tietämistä ja soveltamista	Oppilas hallitsee perustyötaidot puutarhassa ja kasvimaalla. Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja osaa suunnitella tekemistään.
T6	Metsätalouden rakenteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla metsätalouden vaikuttavuutta Suomelle.
T7	Metsänhoidon perusteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää talousmetsän käsitteen ja osaa nimetä metsän hoidon vaiheita.
T8	Metsän monikäytön hahmottaminen	Oppilas hahmottaa metsän monia mahdollisuuksia suomalaiselle. Oppilas ymmärtää yhteisen vastuun metsien monikäytössä.
T9	Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miksi maa- ja metsätalouden osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

VALINNAINEN TIETOTEKNIikka YLÄKOULUSSA

Laajuus: 4 vuosiviikkotuntia, 2 vvt 8. luokalla ja 2 vvt 9. luokalla

Sisällöt:

S1 Laitteen ja tiedon hallinta

Tutustutaan tietokoneen rakenteeseen ja toimintaan. Käydään läpi tietoturva-asioita.

S2 Internet ja sähköposti

Tutustutaan tiedonhakuun, tekijänoikeuksiin ja netikettiin. Käydään läpi sähköpostin sujuva ja turvallinen käyttö.

S3 Tekstinkäsittely

Tutustutaan tekstinkäsittelyohjelman perustoimintoihin. Käydään läpi vakioasettelun mukaisten asiakirjojen tekeminen.

S4 Taulukkolaskenta

Tutustutaan taulukkolaskentaohjelman perustoimintoihin.

S5 Esitysgrafiikka

Tutustutaan esitysgrafiikkaohjelman perustoimintoihin.

S6 Kuvankäsittely

Tutustutaan kuvankäsittelyohjelman perustoimintoihin.

S7 Verkkotyöskentely

Tutustutaan verkkosisällön tuottamiseen.

S8 Ohjelmointi

Tutustutaan lausekieliseen ohjelmointiin.

Tavoitteet:

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Oppilas hallitsee tietokoneen peruskäytön ja ymmärtää tietoturva-asioita.	S1,S2	L1,L3,L5,L6
T2 Oppilas hallitsee selainohjelman ja sähköpostin käytön sekä tuntee tiedonhaun periaatteet.	S1,S2	L1,L4,L5,L6
T3 Oppilas hallitsee tekstinkäsittelyohjelman peruskäytön.	S3	L5,L6
T4 Oppilas hallitsee taulukkolaskentaohjelman peruskäytön.	S4	L5,L6
T5 Oppilas hallitsee esitysgrafiikkaohjelman peruskäytön.	S5	L5,L6
T6 Oppilas hallitsee kuvankäsittelyohjelman perustoiminnot.	S6	L5
T7 Oppilas osaa tuottaa verkkosisältöä vastuullisesti.	S1,S2,S7	L2,L5,L6
T8 Oppilas osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.	S8	L1,L5

Arviointi kursseilla perustuu tuntityöskentelyyn sekä menestymiseen harjoitustöissä ja käytännön kokeissa.

Arvioinnin kriteerit:

Opetuksen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1	Tietokoneen käyttö ja tiedon hallinta	Oppilas hallitsee tietokoneen peruskäytön ja ymmärtää tietoturva-asioita.
T2	Verkkoympäristössä toimiminen	Oppilas hallitsee selainohjelman ja sähköpostin käytön sekä tuntee tiedonhaun periaatteet.
T3	Tekstinkäsittelytaito	Oppilas hallitsee tekstinkäsittelyohjelman peruskäytön. Oppilas osaa tuottaa ja muokata vakioasettelun mukaisia asiakirjoja.
T4	Taulukkolaskentaosaaminen	Oppilas hallitsee taulukkolaskentaohjelman peruskäytön.
T5	Graafisen esityksen tuottaminen	Oppilas hallitsee esitysgrafiikkaohjelman peruskäytön.
T6	Kuvankäsittelytaito	Oppilas hallitsee kuvankäsittelyohjelman perustoiminnot.
T7	Verkkosisällön tuottaminen	Oppilas osaa tuottaa verkkosisältöä vastuullisesti.
T8	Ohjelmointitaito	Oppilas osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

LYHYET VALINNAISET AINEET YLÄKOULU

ELEKTORNIikka JA LAITERAKENTELU

Oppiaineen tehtävä:

Oppiaineen tehtävänä on syventää oppilaan tietoja elektroniikan peruskäsitteistä (mm. virtapiiri, jännite, sähkövirta, resistanssi), elektroniikan peruskomponenteista sekä piirilevyn valmistamisesta ja komponenttien juottamisesta. Tutustutaan sähkö- ja elektroniikkaromun kierrätykseen. Rakennetaan jokin elektroninen laite.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Tutustutaan koekytkentäalustojen ja erilaisten sähkökytkentöjen avulla sähkötekniikan ja elektroniikan käsitteisiin sekä peruskomponentteihin ja niiden merkitykseen virtapiirissä.	S1	L1, L3
T2: Tutustutaan piirilevyn valmistamismenetelmiin ja jonkin yksinkertaisen elektronisen laitteen toimintaan	S2, S3	L1, L6
T3: Oppilas ymmärtää tuotesuunnittelun ja materiaalikehityksen merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä ja materiaalien kierrossa yhteiskunnassa	S4	L1, L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Tutustutaan koekytkentäalustojen, yleismittarin ja erilaisten sähkökytkentöjen avulla elektroniikan käsitteisiin ja komponentteihin.

S2: Valmistetaan jokin elektroninen laite (esim. hämäräkytkin, noppa, miniaktiivikaiutin, valaisin tms.) ja koteloidaan se. Käytetään tarvittaessa valmista rakentelusarjaa apuna.

S3: Perehdytään elektroniikkatyön työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn riskejä sekä vaaroja. Työskennellään turvallisesti.

S4: Pohditaan elektronisten laitteiden merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta sekä niiden elinkaarta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Opetuksessa käytetään teknisen työn työvälineitä ja työtapoja sekä yksin että ryhmissä

T2: Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla

T3: Mahdollisuuksien mukaan tehdään jokin aihepiiriin liittyvä yritysvierailu

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Huomioidaan erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden taitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö- ja ryhmätyötavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden ja työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas ymmärtää mitä tarkoittavat sähkötekniikan ja elektroniikan peruskäsitteet (esim. virtapiiri, jännite, sähkövirta, resistanssi) ja tunnistaa peruskomponentit sekä tietää niiden merkityksen virtapiirissä.

T2: Oppilas saa valmiiksi toimivan laitteen ja ymmärtää miten se toimii.

T3: Oppilas tietää mitä elinkaarensa päähän tulleelle sähkö- ja elektroniikkaromulle tehdään.

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus kerrata ja syventää englannin kielen sanaston ja rakenteiden hallintaa lukio-opintoja varten sekä kehittää kielenopiskelutaitoja.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas syventää taitojaan käyttää muita osaamiaan kieliä englannin oppimisen tukena.	S1, S2	L1, L3
T2: Oppilas kehittää itsenäisen kielenopiskelun taitojaan.	S2	L1
T3: Oppilas laajentaa englannin sanastoaan.	S3	L2, L4
T4: Oppilas syventää englannin kielen rakenteiden hallintaa.	S3, S4	L2, L4
T5: Oppilas kehittää englanninkielisten tekstien lukutaitoa ja ymmärtämistä.	S2, S3	L2, L4

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Kehitetään oppilaan kielenopiskelutaitoja vertailemalla oppilaan osaamia vieraita kieliä toisiinsa.

S2: Ohjataan oppilasta löytämään itselle sopivia kielenoppimistapoja kokeilemalla erilaisia tapoja.

S3: Tutustutaan lukio-opintoja hyödyttäviin englanninkielisiin teksteihin.

S4: Harjoitellaan lukio-opinnoissa keskeisiä englannin kielen rakenteita.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille lukiossa vastaantulevia tekstityyppejä ja rakenteita. Aiemmin opittua kerrataan ja syvennetään ja eri tekstilajeja tutkitaan ja tulkitaan yhdessä. Oppilaita ohjataan vertailemaan osaamiaan vieraita kieliä toisiinsa: löytämällä yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Oppilaita ohjataan kokeilemaan erilaisia itsenäisiä tapoja opiskella kieltä ja tavoitteena on löytää joku uusi, itselle sopiva tapa oppia kieltä. Kirjallisia harjoituksia sekä tieto- ja viestintäteknologiaa-- hyödynnetään opetuksessa ja oppimisessa. Myös muita medioita käytetään. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa sekä kurssin sisällön että työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat myös yksi työtapo.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi (kolmiportaisen tuen käyttö). Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työmuotoja ja/tai haastavampia tehtäviä.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas pohtii, onko muista hänen osaamistaan kielistä tukea ja apua englannin kielen sanastoa ja rakenteita mietittäessä.

T2: Oppilas on löytänyt itselle sopivan, hyödyllisen ja motivoivan tavan oppia englantia.

T3: Oppilas on oppinut uutta sanastoa erilaisten tekstien ja harjoitusten kautta.

T4: Oppilas on erilaisten tehtävien avulla kerrannut ja syventänyt englannin kielen rakenteiden osaamistaan.

T5: Oppilas on tutustunut erilaisiin englanninkielisiin teksteihin ja tekstityyppeihin.

ESPANJAN KIELI JA KULTTUURI

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus tutustua espanjan kieleen ja espanjankielisten maiden kulttuuriin sekä oppia espanjan kielen perusteet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas oppii ilmaisemaan itseään espanjaksi yksinkertaisissa arkielämän vuorovaikutustilanteissa.	S1, S2, S3	L2, L4
T2: Oppilas tutustuu espanjankielisten maiden kulttuuriin.	S1, S2, S3	L2, L4
T3: Oppilas käyttää muita osaamiaan kieliä espanjan oppimisen tukena.	S1, S2, S3	L1, L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Opitaan espanjaksi arkielämän vuorovaikutustaitoja, mm. kertomaan itsestä ja perheestä ja asioimaan kaupassa, kahvilassa ja ravintolassa. Kannustetaan oppilasta käyttämään rohkeasti suullista kielitaitoa.

S2: Tutustutaan espanjankieliseen maailmaan ja kulttuuriin, mm. juhliin, musiikkiin, ruokaan ja maan tuntemukseen.

S3: Kehitetään oppilaan kieltenopiskelutaitoja vertailemalla oppilaan osaamia vieraita kieliä toisiinsa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Opetuksen lähtökohtana käytetään suullista harjoittelua erilaisten pelien, leikkien ja draaman muodossa työskentelemällä pareittain tai ryhmissä. Tehdään myös kirjallisia harjoituksia.

T2: Tutustutaan lyhyisiin teksteihin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa että muita medioita hyödyntäen.

T3: Oppilaita ohjataan vertailemaan osaamia vieraita kieliä toisiinsa ja vahvistamaan kielitaitoaan tutkimalla niiden yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Oppilaille tarjotaan sopiva välineitä oppimisen tueksi (kolmiportaisen tuen käyttö). Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työmuotoja ja/tai haastavampia tehtäviä.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas oppii selviämään yksinkertaisista arkielämän tilanteista espanjaksi ja kertomaan itsestään lyhyesti myös kirjallisesti.

T2: Oppilas tuntee espanjankielisten maiden kulttuuria ja maantiedettä.

T3: Oppilas pohtii, onko muista hänen osaamistaan kielistä tukea ja apua espanjan kielen sanastoa ja rakenteita opiskeltaessa.

GRAFIKKAPAJA

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on tutustuttaa oppilas erilaisiin grafiikan menetelmiin tutkimalla monipuolisesti grafiikan mestarien töitä meiltä ja muualta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas havainnoi taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5

T2: Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan grafiikan menetelmiä käyttäen	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5
T3: Oppilas soveltaa eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5
T4: Oppilas ottaa kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T5: Oppilas tuottaa omalta osaltaan näyttelyyn asetettavan tuotteen	S1, S2, S3	L6, L7
T6: Oppilas osallistuu grafiikkanäyttelyn pystyttämiseen.	S1, S2, S3	L5, L6, L7

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

- S1: Tutustutaan yhdessä taidehistorian kautta eri aikakausien grafiikkaan.
S2: Opitaan tunnistamaan grafiikan tekniikoita.
S3: Tehdään harjoitustöitä joillakin yksinkertaisilla menetelmillä.
S4: Opitaan tarkastelemaan taidetta teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

- T1: Tehdään tutustumiskäynti taidemuseoon tai taidegalleriaan, jossa tehdään havaintoja taideteoksista kuvailmaisuun keskittyen.
T2: Tutustutaan graafikon työskentelyyn.
T3: Käydään läpi erilaisia grafiikan tekniikoita, joista tehdään pieniä kokeiluja.
T4: Mietitään yhdessä aihe, jota työstetään eri menetelmiä hyväksi käyttäen.
T5: Tarkastellaan omia ja muiden tuotoksia keskustelemalla töiden vaikuttavuudesta.
T6: Järjestetään näyttely pajalla valmistuneista grafiikan töistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Tutustutaan yhdessä erilaisiin grafiikan menetelmiin. Kokeillaan erilaisia tekniikoita, joista valitaan jokaisen taitotason mukaan sopiva menetelmä.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

- T1: Oppilas osaa keskustella taiteesta, ympäristöstä, muusta visuaalisesta kulttuurista sekä niiden vaikuttavuudesta.
T2: Oppilas kokeilee erilaisia grafiikan menetelmiä ennakkoluulottomasti.
T3: Oppilas tekee omaperäisiä töitä/omaperäisen työn valitsemallaan grafiikan tekniikalla.
T4: Oppilas osallistuu näyttelyn pystyttämiseen grafiikan pajalaisten töistä.

HIEMAN SUOLAISTA JA JOTAIN MAKEAA LEIVONTAA

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus syventää omia leivontataitojaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1:Oppilas saa kerrata, syventää ja laajentaa 7.-luokalla opittuja kotitalouden perustaitoja	S1,S2,S3	L1, L2, L3
T2:Oppilaan valmiudet vastuulliseen itsenäiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja suunnitteluun vahvistuvat	S1,S2,S3,S4	L2, L6
T3: Oppilas osaa hyödyntää TVT- laitteita suunnitteluun ja dokumentointiin.	S4	L4, L5

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

- S1: Leivontataitojen vahvistaminen ja syventäminen työskentelemällä itsenäisesti ja ryhmässä.
- S2: Ajankohtaistiin leivontatrendeihin tutustuminen.
- S3: Suomalaiseen leivontaperinteeseen tutustuminen.
- S4: Tuotosten dokumentointi.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

- T1: Tavoitteena työskennellä vaihtelevasti yksin, parin kanssa ja ryhmässä työtehtävien jakamisesta neuvotellen.
- T2: Työtapojen ja menetelmien valinnassa tavoitteena tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Käytettävät työtavat mahdollistavat opetuksen eriyttämisen.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

- T1: Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä leivonnassa.
- T2: Oppilas tuntee suomalaisia perinneleivonnaisia.
- T3: Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen.

T4: Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.

KIRJOITAJAKURSSI

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on vahvistaa ja monipuolista oppilaan kirjallisen tuottamisen taitoa erilaisissa viestintäkanavissa ja -tilanteissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas monipuolistaa tuottamis- ja analysointitaitojaan sekä asiatekstien että fiktiivisten tekstien osalta	S1, S2, S3,	L2, L3
T2: Oppilas vahvistaa kirjoittamalla tapahtuvan viestinnän teknistä osaamista	S1, S3	L2, L3
T3: Oppilaan myönteinen minäkuva kirjoittajana ja viestijänä vahvistuu	S1, S2, S3, S4,	L2, L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: vastaanotetaan palautetta omista teksteistä ja annetaan vastavuoroisesti rakentavaa palautetta muiden teksteistä.

S2: Tekstien tulkitseminen: tutustutaan erilaisiin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin.

S3: Tekstien tuottaminen: tuotetaan omia luovia ja asiatyylisiä tekstejä ja sujuvoitetaan tekstien tuottamisen vaiheita. Harjoitellaan tekstien kirjoittamista ja tyylin mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään havaintoja eri tyyille tyypillisistä piirteistä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Opetuksessa korostetaan luovuutta ja omaa ilmaisua tukevia työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten positiivista huomioimista mm. palautteenannossa.

T2: Opetuksessa käytetään eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä, kulttuuriympäristöä ja luontoa.

T3: Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas osaa käyttää omista teksteistään muualta hankittua tietoa.

T2: Oppilas aktivoituu omassa kirjallisessa ilmaisussaan.

T3: Oppilas osaa havainnoida erilaisia tekstejä ja antaa rakentavaa palautetta.

T4: Oppilas osaa konstruoida omaa ilmaisuaan tarkoituksenmukaisesti.

KUNTOILUA MONIPUOLISESTI

Oppiaineen tehtävä:

"Kuntoilua monipuolisesti"-kurssin tehtävä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Kurssi pyrkii auttamaan oppilasta mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämisessä tai sen löytämisessä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen ja harjoittelemaan parhaansa yrittämistä	S1	L1,L3
T3: ohjata oppilasta monipuolisten liikuntataitojen harjoittamiseen	S1	L3
T5: kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan	S1	L3

T7: ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L3, L6, L7
T9: ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7
T10: kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen opiskelun taitoja	S3	L1,L2,L3
T11: huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L1,L2
T12: auttaa oppilasta ymmärtämään liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L3
T13: tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin lähiseudulla	S3	L1, L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Fyysinen toimintakyky

S2: Sosiaalinen toimintakyky

S3: Psykkinen toimintakyky

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: käytetään monipuolisesti ja turvallisesti erilaisia oppimisympäristöjä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen

T2: huomioidaan vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet

T3: korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta tukevia työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen. Keskeistä opetuksessa on oppilaiden yksilöllisyyden huomioiminen sekä turvallinen ja kannustava työskentelyilmapiiri. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas tuntee kurssin aikana fyysisen toimintakyvyn kehittyneen

T3: Oppilas kokeilee monipuolisesti erilaisia liikuntamuotoja

T5: Oppilas tietää, miten fyysistä toimintakykyä voi mitata ja miten sitä voi kehittää

T7: Oppilas tietää, mistä turvallinen liikuntaympäristö muodostuu

T9: Oppilas osaa ottaa toiset huomioon erilaisissa liikuntatilanteissa

T10: Oppilas pystyy tarvittaessa toimimaan itsenäisesti ja ottamaan vastuuta omasta oppimisesta

T11: Oppilas kokee oman kehonsa myönteisenä liikkumisen välineenä

T12: Oppilas ymmärtää, miten liikunta voi auttaa hänen kokonaisvaltaista hyvinvointiaan.

T13: Oppilas osaa hakeutua ja löytää lähiseudultaan mieluisia liikuntaharrastuksia

LAKITIEDON KURSSI

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaista oikeusjärjestelmää.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas syventää kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan.	S1-S2	L4, L7
T2: Oppilas harjaannuttaa eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, oikeudellisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.	S1-S2	L1, L2, L4, L7
T3: Oppilas hahmottaa oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventää tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta.	S2	L2, L4, L7

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin ja oikeuksiin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen turvallisuuden edistämistä.

S2: Demokraattinen yhteiskunta: Paneudutaan oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja.

T2: Jatkuva ajankohtaisten oikeudellisten asioiden seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen.

T3: Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Tehdään vierailuja ja pyydetään asiantuntijoita vierailulle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Ohjataan oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuun erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3: Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.

T4: Oppilas osaa tarkastella suomalaiseen oikeusjärjestelmään liittyvää julkista keskustelua.

MAATA, METSÄÄ, PUUTARHAA**Oppiaineen tehtävä:**

Valinnaisaineen tehtävänä on tutustuttaa oppilas suomalaiseen maa- ja metsätalouteen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas tutustuu puutarhan ja kasvimaan hoitoon	S1	L1
T2: Oppilas ymmärtää maatalouden mahdollisuuksia ja merkitystä Suomelle ja yksittäiselle ihmiselle	S2	L3,L6
T3: Oppilas tutustuu joihinkin viljelykasveihin ja tuotantoeläimiin	S2	L7
T4: Oppilas ymmärtää metsän mahdollisuuksia ja merkitystä Suomelle ja yksittäiselle ihmiselle sekä luonnon, että talouden näkökulmasta	S3	L3, L6

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Koulun puutarhan ja kasvimaan hoitaminen T1

S2: Kasveja ja tuotantoeläimiä käytännössä tutustuen T2 ja T3

S3: Metsän hoitoa ja monikäyttöä käytännössä tutustuen T4

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Kasvimaan ja puutarhan hoidossa ollaan pääasiassa kasvimaalla ja puutarhassa käytännössä huolehtien kasvusta ja siisteydestä.

T2 ja T3: Tutustuminen kasvinviljelyyn ja tuotantoeläimiin tehdään mahdollisuuksien mukaan tilavierailuilla. Lisäksi perehdytään joihinkin asioihin omien projektitöiden kautta. Käytetään avuksi myös vierailuvia asiantuntijoita.

T3: Tutustutaan talousmetsän hoitoon käytännön töissä, sekä pohditaan metsän monikäyttöä erilaisin yhteistehtävin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Vierailukohteissa ohjaus on tarpeen turvallisuutta painottaen.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas osoittaa kiinnostusta kasvien hoitamiseen, sekä tarttuu toimeen.

T2: Oppilas ymmärtää maatalouden merkityksen Suomelle, sekä omien valintojensa merkityksen maataloudelle.

T3: Oppilas osoittaa kiinnostusta viljelyyn ja eläimiin, sekä tuo esille omia pohdintoja aiheeseen liittyen.

T4: Oppilas ymmärtää metsätalouden merkityksen Suomelle, sekä oman toimintansa merkityksen metsäluonnolle

SOITTAEN JA LAULAEN BÄNDISSÄ

Oppiaineen tehtävä:

Opetella keskeisten bändisoittimien perusteet sekä kehittää yhteissoitto- ja laulutaitoa ryhmässä työskennellen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas kehittää soittotaitojaan	S1-S4	L1-L4,L7
T2: Oppilas oppii käyttämään rohkeasti omaa ääntään	S1-S4	L1-L4,L7
T3: Oppilas oppii yhteissoiton perusteita	S1-S4	L1-L4,L7
T4: Oppilas oppii esitysten valmistelua yhdessä muiden kanssa	S1-S4	L1-L5,L7

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Miten musiikissa toimitaan: T1, T2, T3, T4

S2: Miten musiikki muodostuu: T1, T2, T3, T4

S3: Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: T1, T2, T3, T4

S4: Ohjelmisto: T1, T2, T3, T4

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Keskeisten bändisoittimien soittamisen perusteiden opettelu

T2: Tavoitteena oppia käyttämään ääntään rohkeasti, huoltamaan sitä, sekä kokeilemaan myös moniäänistä laulua

T3: Oppia soittamaan ja laulamaan yhdessä muiden kanssa yhtenä bändin jäsenenä.

T4: Yhteisen ohjelmiston suunnittelu ja harjoittelu, sekä mahdollisesti esiintyminen koulun tapahtumassa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Keskeistä soittamisen ja laulamisen harjoittelussa on yksilöllinen ohjaus ja tuki, sekä oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden lisääntyminen kurssin edetessä. Eriyttäminen toteutetaan oppilaan oman taitotason huomioon ottaen.

Kaikilla oppilailla tulee olla mahdollisuus osallistumiseen sekä onnistumisen kokemuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas oppii bändisoittimien soittamisen perusteet, sekä löytää oman mieluisan soittimen, jonka opettelua haluaa syventää. Oppilas osaa käyttää musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja soittaessaan.

T2: Oppilas oppii erilaisia äänenhallintatekniikoita ja uskaltaa osallistua yhteislauluun aktiivisesti, toivoo kappaleita ja uskaltaa laulaa mikrofoniin.

T3: Oppilas hallitsee jonkin bändisoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon.

T4: Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisen ohjelmiston suunnitteluun sekä harjoitteluun. Tuo esiin omia näkemyksiään ja ideoitaan mahdollisen tapahtuman järjestämiseksi.

PALLOILUKURSSI

Oppiaineen tehtävä:

Palloilukurssin tehtävänä on syventää monipuolisesti palloilun taitoja sekä tarjota myönteisiä oppimiskokemuksia erilaisten palloilumuotojen avulla. Kurssin tehtävänä on myös tukea ryhmäläisten välistä vuorovaikutusta sekä opettaa toimimaan erilaisissa pari- ja ryhmäharjoitteissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: kannustaa oppilasta fyysisen toimintakyvyn kehittämiseen erilaisten palloilupelien avulla	S1	L1,L3
T2: ohjata oppilasta havaintomotoristen taitojen kehittämisessä ja tekemään eri palloilulajeissa tilanteeseen sopivia ratkaisuja.	S1	L1,L3,L4
T3: ohjata oppilasta kehittämään monipuolisesti erilaisia liikkumistaitojaan, jotta hän osaa hyödyntää, soveltaa ja yhdistää niitä erilaisissa pallopeleissä	S1	L3
T4: kehittää oppilaan välineenkäsittelytaitoja	S1	L3

T8: ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L3
T10: kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1,L2,L3
T13:tutustuttaa oppilas yleisimpien pallopelien harrastamiseen liittyviin tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen mieluisia liikuntaharrastuksia	S3	L1,L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Fyysinen toimintakyky

* Sisäpalloilu * Ulkopalloilu * Mailapelit * Jääpelit * mahdollisuuksien mukaan lajitutustuminen johonkin vieraampaan palloilulajiin * harjoittelu koulujen välisiin turnauksiin * tarkempi sisältö suunnitellaan jokaisen ryhmän kanssa erikseen

S2: Sosiaalinen toimintakyky

*erilaiset pari- ja ryhmätehtävät * leikit, harjoitukset, pelit

S3: Psykkinen toimintakyky

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: käytetään monipuolisesti ja turvallisesti erilaisia oppimisympäristöjä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen

T2: huomioidaan vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet

T3: korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta tukevia työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen. Keskeistä opetuksessa on oppilaiden yksilöllisyyden huomioiminen sekä turvallinen ja kannustava työskentelyilmapiiri. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas tuntee kurssin aikana fyysisen toimintakyvyn kehittyneen

T2: Oppilas harjaantuu havaintomotorisissa taidoissa ja osaa käyttää niitä hyväksi eri palloilupeleissä

T3: Oppilas osaa hyödyntää monipuolisesti liikkumistaitojaan erilaisissa peleissä

T4: Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa monipuolisesti eri välineitä erilaisissa palloilulajeissa

T8: Oppilas osaa ottaa toiset huomioon erilaisissa liikuntatilanteissa

T10: Oppilas pystyy tarvittaessa toimimaan ja harjoittelemaan itsenäisesti sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisesta

T13: Oppilas osaa hakeutua ja löytää lähiseudultaan mieluisia palloiluun löytyviä liikuntaharrastuksia

POLTTOMOOTTORITEKNIikka

Oppiaineen tehtävä:

Oppiaineen tehtävänä on antaa perustietoa erilaisten pienkoneiden (esim. mopo, ruohonleikkuri, moottorisaha) rakenteesta, tekniikasta, niiden huollosta ja korjauksesta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Ohjata oppilasta ymmärtämään 2- ja 4-tahtimoottorien toimintaperiaatteet sekä erilaisten polttomoottorikäyttöisten pienkoneiden ja laitteiden perustekniikan.	S1	L1, L3
T2: Opastaa oppilasta tarkastamaan, huoltamaan, säätämään ja jos mahdollista korjaamaan tavanomaisia pienkoneita sekä varmistamaan laitteisiin liittyvien turvalaitteiden toiminnan huoltojen ja korjausten jälkeen.	S2, S3, S4	L1, L3, L6, L7
T3: Ohjata oppilasta tekemään vianmääritykset sekä vaihtamaan yleisimpiä varaosia huolto- ja korjausohjeiden avulla.	S2, S3	L1, L3, L4, L6, L7
T4: Ohjata oppilasta ymmärtämään erityyppisten voitelu- ja polttoaineiden käyttökohteet.	S1, S2	L1, L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Opetellaan moottorien toimintaperiaatteita ja rakennetta teoriassa ja käytännössä purkamalla ja tutkimalla käytöstä poistettuja moottoreita sekä niiden apulaitteita.

S2: Tarkistetaan joidenkin erilaisten pienkoneiden kunto ja tehdään niihin perushuolto. Tarvittaessa säädetään ja korjataan niitä.

S3: Perehdytään huolto- ja korjaustyön työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn riskejä sekä vaaroja. Työskennellään turvallisesti.

S4: Pohditaan pienmoottorilaitteiden merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta sekä huollon taloudellista merkitystä, vaikutusta ympäristön tilaan ja laitteen elinkaareen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Opetuksessa käytetään teknisen työn työvälineitä ja työtapoja sekä yksin että ryhmissä.

T2: Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla

T3: Mahdollisuuksien mukaan tehdään jokin aihepiiriin liittyvä yritysvierailu.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Huomioidaan erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden taitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö- ja ryhmätyötavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön

opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden ja työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas ymmärtää 2- ja 4-tahtimoottorien toimintaperiaatteet sekä erilaisten polttomoottorikäyttöisten pienkoneiden ja laitteiden perustekniikan.

T2: Oppilas osaa tarkastaa, huoltaa, säätää ja jos mahdollista korjata tavanomaisia pienkoneita sekä varmistaa laitteisiin liittyvien turvalaitteiden toiminnan huoltojen ja korjausten jälkeen.

T3: Oppilas osaa tehdä vianmääritykset johonkin pienmoottorilaitteeseen sekä vaihtaa yleisimpiä varaosia huolto- ja korjausohjeiden avulla.

T4: Oppilas tietää millaisia voitelu- ja polttoaineita erilaisissa pienmoottorilaitteissa käytetään.

RANSKAN KIELEN JA KULTTUURIN PERUSTEET

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus tutustua ranskan kieleen ja ranskankielisen maailman kulttuuriin sekä oppia ranskan kielen perusteet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas oppii ilmaisemaan itseään ranskaksi yksinkertaisissa arkielämän vuorovaikutustilanteissa.	S1, S2, S3	L2, L4
T2: Oppilas tutustuu ranskankielisten maiden kulttuuriin.	S1, S2, S3	L2, L4
T3: Oppilas käyttää muita osaamiaan kieliä ranskan oppimisen tukena.	S1, S2, S3	L1, L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Opitaan ranskaksi arkielämän vuorovaikutustaitoja, mm. kertomaan itsestä ja perheestä ja asioimaan kaupassa, kahvilassa ja ravintolassa. Kannustetaan oppilasta käyttämään rohkeasti suullista kielitaitoa.

S2: Tutustutaan ranskankieliseen maailmaan ja kulttuuriin, mm. juhliin, musiikkiin, ruokaan ja maantuntemukseen.

S3: Kehitetään oppilaan kieltenopiskelutaitoja vertailemalla oppilaan osaamia vieraita kieliä toisiinsa

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Opetuksen lähtökohtana käytetään suullista harjoittelua erilaisten pelien, leikkien ja draaman muodossa työskentelemällä pareittain tai ryhmissä. Tehdään myös kirjallisia harjoituksia.

T2: Tutustutaan lyhyisiin teksteihin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa että muita medioita hyödyntäen.

T3: Oppilaita ohjataan vertailemaan osaamiaan vieraita kieliä toisiinsa ja vahvistamaan kielitaitoaan tutkimalla niiden yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi (kolmiportaisen tuen käyttö). Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työmuotoja ja/tai haastavampia tehtäviä.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas oppii selviämään yksinkertaisista arkielämän tilanteista ranskaksi ja kertomaan itsestään lyhyesti myös kirjallisesti.

T2: Oppilas tuntee ranskankielisten maiden kulttuuria ja maantiedettä.

T3: Oppilas pohtii, onko muista hänen osaamistaan kielistä tukea ja apua ranskan kielen sanastoa ja rakenteita opiskeltaessa.

RUOTSIN LUKIO-OPINTOIHIN VALMENTAVA KURSSI

Oppiaineen tehtävä:

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetuksen sekä kerta ja vahvistaa peruskoulun keskeistä sanastoa ja perusrakenteiden hallintaa oppilaiden tarpeen mukaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilasta rohkaistaan asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. Oppilasta ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	S2	(L1)
T2: Oppilaalle järjestetään tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta.	S3	(L4)
T3: Oppilasta autetaan laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.	S3	(L2, L4, L6)
T4: Oppilasta rohkaistaan tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	S3	(L4)

T5: Oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	S3	(L4, L5)
--	----	----------

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S2: Kielenopiskelutaidot: T1

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3: Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, tulkita ja tuottaa tekstejä: T2, T3, T4, T5

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä.

T2: Työskentelyssä korostuu pari- tai pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen eri oppimisympäristöissä.

T3: Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan.

T4: Opetuksessa käytetään eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä.

T5: Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnän harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T2: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T4: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T5: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa

ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

SAKSAN KIELI JA KULTTUURI

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus tutustua saksan kieleen ja saksankielisten maiden kulttuuriin sekä oppia saksan kielen perusteet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas oppii ilmaisemaan itseään saksaksi yksinkertaisissa arkielämän tilanteissa.	S1, S2, S3	L2, L4
T2: Oppilas tutustuu saksankielisten maiden kulttuuriin.	S1, S2, S3	L2, L4
T3: Oppilas käyttää muita osaamiaan kieliä saksan oppimisen tukena.	S1, S, S32	L1, L3

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Opitaan saksaksi arkielämän vuorovaikutustaitoja, mm. kertomaan itsestä ja perheestään ja asioimaan kaupassa, kahvilassa ja ravintolassa. Kannustetaan oppilasta käyttämään rohkeasti suullista kielitaitoa.

S2: Tutustutaan saksan kieliseen maailmaan sekä kulttuuriin, mm. juhliin, musiikkiin, ruokaan ja maantuntemukseen.

S3: Kehitetään oppilaan kielenopiskelutaitoja vertailemalla oppilaan osaamia vieraita kieliä toisiinsa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Opetuksen lähtökohtana käytetään suullista harjoittelua erilaisten pelien, leikkien ja draaman muodossa työskentelemällä pareittain tai ryhmissä. Välillä tehdään myös kirjallisia harjoituksia.

T2: Tutustutaan lyhyisiin teksteihin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa että muita medioita hyödyntäen.

T3: Oppilaita ohjataan vertailemaan osaamiaan vieraita kieliä toisiinsa: löytämällä yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi (kolmiportaisen tuen käyttö). Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työmuotoja ja/tai haastavampia tehtäviä.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

Osaamisen kuvauksia – miten ilmenee oppilaan osaamisena

T1: Oppilas oppii selviämään yksinkertaisista arkielämän tilanteista saksaksi ja kertomaan itsestään lyhyesti

myös kirjallisesti.

T2: Oppilas tuntee saksankielisten maiden kulttuuria ja maantiedettä.

T3: Oppilas pohtii, onko muista hänen osaamistaan kielistä tukea ja apua saksan kielen sanastoa ja rakenteita opiskeltaessa.

SUOMEN HISTORIAA ELOKUVIEN KAUTTA

Oppiaineen tehtävä:

Valinnaisaineen tehtävänä on syventää oppilaan ymmärrystä Suomen historian merkittävistä tapahtumista ja oppia tulkitsemaan elokuvia historiallisen tiedon lähteenä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1: Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.	S1-S5	L1-L7
T2: Oppilas aktivoituu hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta.	S1-S5	L1-L5
T3: Oppilas ymmärtää, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin.	S1-S5	L1, L2, L4
T4: Oppilas ymmärtää ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	S1-S5	L1-L4, L6, L7

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2: Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4: Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta.

S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Käytetään tutkimuksellista työtapaa perehtymällä ikätasolle sopiviin Suomen historiaa käsitteleviin elokuviin.

T2: Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T2: Oppilas osaa etsiä tietoa elokuvasta historian tiedonlähteenä.

T3: Oppilas osaa tulkita elokuvaa historian tiedonlähteenä.

T5: Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

T8: Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

T9: Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.

TIETOTEKNIIKAN PERUSTEET

Tietotekniikan perusteet			
Tuntimäärä:	1 vuosiviikkotunti	Syventävä oppiaine:	-
Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet	L1,L3,L5,L6	Syv. oppiaineen sisältöalueet	-
Monialaiset aineet:	-		
Tavoite:	Sisältö:		
<ul style="list-style-type: none">• Antaa oppilaalle yleiskuvan tietotekniikan käytöstä ja sen mahdollisuuksista• Antaa oppilaalle perusvalmiudet sanalliseen ja kuvalliseen ilmaisuun tietotekniikkaa hyödyntäen• Kehittää oppilaan taitoja tuottaa esitysmateriaalia tietotekniikan avulla• Antaa oppilaalle perusteet ohjelmoinnista	<ul style="list-style-type: none">• Tietokoneen rakenne ja toiminta• Tekstinkäsittelyohjelman perustoiminnot• Kuvankäsittelyohjelman perustoiminnot• Esitysgrafiikkaohjelman perustoiminnot• Lausekielinen ohjelmointi		

VÄRKÄTÄÄN LANGOISTA

Oppiaineen tehtävä:

Oppilas suunnittelee ja ideoi langoista valmistettavat tuotteet, jotka voivat olla asusteita, leluja, sisustustuotteita tai muita vastaavia. Kurssilla oppilas syventää käsityötaitojaan monipuolisesti. Kurssilla käytetään erilaisia materiaaleja. Käsityöprosessit dokumentoidaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ti: Oppilas suunnittelee työskentelyään sekä ideoi, tutkii ja kokeilee rohkeasti eri lankatekniikoita	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4
T2: Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin (lankatyö)	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6
T3: Oppilas vahvistaa visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1, S2, S3, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6
T4: Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia lankatyönsä suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa	S1, S2, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6
T5: Oppilas ymmärtää käsityön, kädentaitojen ja teknologian merkityksen omassa elämässään	S1, S2, S4	L1, L2, L3, L4, L5, L6
T6: Oppilas ymmärtää taloudellista ajattelua ja käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävästä kehitystä	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet:

S1: Innovointi/ Oppilas suunnittelee lankatyönsä sekä siihen liittyvän käsityöprosessin.

S2: Muotoilu/ Oppilas perehtyy valitsemaansa lankatekniikkaan ja sen antamiin mahdollisuuksiin valmistettavassa tuotteessa. Oppilas ottaa huomioon valmistettavan tuotteen funktion sekä tuotteen toimivuuden, ilmaisevuuden sekä esteettisyyden.

S3: Kokeilu/ Oppilas tekee useita materiaali- ja tekniikkakokeiluja.

S4: Dokumentointi/ Oppilas havainnollistaa omia ideoitaan ja suunnitelmiaan dokumentoimalla etenevän käsityöprosessinsa.

S5: Tekeminen/ Oppilas tekee suunnitelman lankatyölleen sekä aikatauluttaa työvaiheet.

T6: Kokemuksen tuottaminen/ Oppilas tuntee käsityön tekemisen virkistävänä kokemuksena.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

T1: Oppilas tutustuu erilaisiin lankatyötekniikoihin (neulonta, virkkaus, solminta, kirjonta jne.) käsityökirjojen, -lehtien sekä netin avulla (mm. Pinterest)

T2: Oppilas suunnittelee tuotettaan ja käsityöprosessiaan sekä manuaalisesti että käyttäen apunaan tvt-laitteita.

T3: Oppilas kokeilee rohkeasti materiaaleja ja tekniikoita.

T4: Oppilas tekee useita lankatöitä eri tekniikoilla.

T5: Oppilas dokumentoi käsityöprosessinsa sekä tekee siitä samalla itsearviointia.

T6: Oppilas tekee sellaisen suunnitelman, että työ valmistuu ajallaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki valinnaisaineessa:

Huomioidaan erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden taitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö- ja ryhmätötyötapoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden ja työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi valinnaisaineessa:

T1: Oppilas perehtyy valitsemaansa lankatekniikkaan perusteellisesti.

T2: Oppilas suunnittelee valmistettavan tuotteen sekä siihen liittyvän käsityöprosessin.

T3: Oppilas kokeilee ennakkoluulottomasti erilaisia käsityötekniikoita ja -materiaaleja

T4: Oppilas työskentelee ahkerasti.

T5: oppilas dokumentoi koko käsityöprosessinsa joko manuaalisesti tai jollakin tvt-laitteella.

T6: Oppilas saa työn valmiiksi ajallaan.